

Guía Docente				
Datos Identificativos			2019/20	
Asignatura (*)	ANATOMÍA I E HISTOLOXÍA		Código	651G01001
Titulación	Grao en Fisioterapia			
Descritores				
Ciclo	Período	Curso	Tipo	Créditos
Grao	1º cuadrimestre	Primeiro	Formación básica	6
Idioma	CastelánGalego			
Modalidade docente	Presencial			
Prerrequisitos				
Departamento	Ciencias Biomédicas, Medicina e FisioterapiaFisioterapia, Medicina e Ciencias Biomédicas			
Coordinación	Toro Santos, Francisco Javier de	Correo electrónico	javier.toro@udc.es	
Profesorado	Fernandez Fernandez, Esther Del Carmen	Correo electrónico	esther.fernandez1@udc.es	
	Rey Rico, Ana		ana.rey.rico@udc.es	
	Toro Santos, Francisco Javier de		javier.toro@udc.es	
Web				
Descrición xeral	Estudo xeral dos tecidos. Estudo da anatomía de cabeza e tronco (osos, articulacións e músculos) Estudo da neuroanatomía.			

Competencias do título	
Código	Competencias do título
A1	Coñecer e comprender a morfoloxía, a fisioloxía, a patoloxía e a conduta das persoas, tanto sas como enfermas, no medio natural e social.
A19	Comunicarse de modo efectivo e claro, tanto de forma oral como escrita, cos usuarios do sistema sanitario así como con outros profesionais.
B1	CB1 - Que os estudantes demostrasen posuír e comprender coñecementos nunha área de estudo que parte da base da educación secundaria xeral, e adóitase atopar a un nivel que, aínda que se apoia en libros de texto avanzados, inclúe tamén algúns aspectos que implican coñecementos procedentes da vangarda do seu campo de estudo
B2	CB2 - Que os estudantes saiban aplicar os seus coñecementos ao seu traballo ou vocación dunha forma profesional e posúan as competencias que adoitan demostrarse por medio da elaboración e defensa de argumentos e a resolución de problemas dentro da súa área de estudo
B3	CB3 - Que os estudantes teñan a capacidade de reunir e interpretar datos relevantes (normalmente dentro da súa área de estudo) para emitir xuízos que inclúan unha reflexión sobre temas relevantes de índole social, científica ou ética
B4	CB4 - Que os estudantes poidan transmitir información, ideas, problemas e solucións a un público tanto especializado como non especializado
B5	CB5 - Que os estudantes desenvolvesen aquelas habilidades de aprendizaxe necesarias para emprender estudos posteriores cun alto grao de autonomía
C1	Expresarse correctamente, tanto de forma oral coma escrita, nas linguas oficiais da comunidade autónoma.
C8	Valorar a importancia que ten a investigación, a innovación e o desenvolvemento tecnolóxico no avance socioeconómico e cultural da sociedade.
C9	Ter a capacidade de xestionar tempos e recursos: desenvolver plans, priorizar actividades, identificar as críticas, establecer prazos e cumprilos.

Resultados da aprendizaxe	
Resultados de aprendizaxe	Competencias do título

Dominar a terminoloxía anatómica, de modo que o alumnado coñeza a nomenclatura actualizada das estruturas anatómicas e adquira a capacidade de descrición destas estruturas empregando termos de orientación espacial	A1 A19	B1 B2 B3 B4 B5	C1 C8 C9
Desenvolver a capacidade de observación.	A1 A19	B1 B2 B3 B4 B5	C1 C8 C9
Coñecer a morfoloxía xeral do corpo humano, a localización, a forma e a estrutura dos seus órganos, sistemas e aparatos, e as súas interrelacións.	A1 A19	B1 B2 B3 B4 B5	C8 C9
Coñecer a morfoloxía, a localización e as interrelacións das estruturas anatómicas, en particular, o sistema nervioso e o aparato locomotor de cabeza, colo e tronco.	A1 A19	B1 B2 B3 B4 B5	C8 C9
Identificar a forma e as relacións das diferentes estruturas anatómicas mediante o uso de esquemas, debuxos, láminas e modelos anatómicos tridimensionais (maquetas).	A1 A19	B1 B2 B3 B4 B5	C1 C8 C9
Comprender a función dos órganos e sistemas a través da posición, forma e estrutura básica.	A1 A19	B1 B2 B3 B4 B5	C1 C8 C9
Utilizar os coñecementos anatómicos no plantexamento e análise de problemas clínicos pertinentes.	A1 A19	B1 B2 B3 B4 B5	C8 C9
Alcanzar o nivel suficiente de coñecementos anatómicos para comprender outras áreas da titulación relacionadas e para realizar cursos de especialización en diversos campos da Fisioterapia.	A1 A19	B1 B2 B3 B4 B5	C1 C8 C9

Contidos	
Temas	Subtemas
I.- Introducción á estrutura do corpo humano.	1.- Histoloxía: Tecido epitelial. Tecido conxuntivo. Tecido muscular. Tecido nervioso. 2.- Introducción aos conceptos anatómicos xerais do corpo humano. Posición anatómica. Eixos, direccións e planos. Nomenclatura Anatómica: termos de posición, orientación e relación.

II.- Sistema nervioso.	CONTIDOS: 1.- Introducción ó Sistema Nervioso. 2.- Sistema nervioso central. Medula espiñal. Tronco encefálico. Cerebelo e cerebro. Meninxes. Vascularización. Vías de conducción. Sistema ventricular. 3.- Sistema nervioso periférico. Sistema nervioso autónomo. Sistema simpático. Sistema parasimpático. Pares craneais. Pares raquídeos. ACTIVIDADES PRÁCTICAS: 1.- Estudiar en maquetas a anatomía da medula espiñal e dos nervios espinais. 2.- Identificar en maquetas as estruturas do encéfalo e o orixe aparente dos pares craneais.
III.- Aparato locomotor. Introducción. Cabeza, colo e tronco.	CONTIDOS: 1.- Conceptos xerais do aparato locomotor. 2.- Anatomía funcional de colo, cabeza e tronco. Ósos. Articulacións. Músculos. 3.- Vascularización e innervación de cabeza, colo e tronco. 4.- Anatomía de superficie de cabeza, colo e tronco. ACTIVIDADES PRÁCTICAS: 1.- Estudiar o esqueleto de cabeza, colo e tronco en maquetas e ósos. 2.- Identificar en maquetas as articulacións da cabeza, do colo e do tronco. 3.- Identificar en maquetas os músculos do dorso, do tórax e do abdome. 4.- Estudiar en maquetas a vascularización e innervación da cabeza, o colo e o tronco. 5.- Anatomía de superficie de cabeza, colo e tronco. CONTENIDOS: 1.- Conceptos xerais do aparato locomotor: osteoloxía, artroloxía e mioloxía. 2.- Anatomía da cabeza, colo e tronco: osteoloxía, artroloxía e mioloxía. 3.- Vascularización e innervación da cabeza, colo e tronco. ACTIVIDADES PRÁCTICAS: 1.- Estudiar o esqueleto da cabeza, colo e tronco nas maquetas. 2.- Identificar nas maquetas as distintas articulacións da cabeza e da columna vertebral. 3.- Identificar nas maquetas os músculos de colo e tronco.

Planificación				
Metodoloxías / probas	Competencias	Horas presenciais	Horas non presenciais / traballo autónomo	Horas totais
Sesión maxistral	A1 A19 B1 B2 B3 B4 B5 C1 C8 C9	40	40	80
Portafolios do alumno	A1 A19 B1 B2 B3 B4 B5 C1 C8 C9	0	12	12
Traballos tutelados	A1 A19 B1 B2 B3 B4 B5 C1 C8 C9	0	15	15
Presentación oral	A1 A19 B1 B2 B3 B4 B5 C1 C8 C9	6	0	6

Prácticas de laboratorio	A1 A19 B1 B2 B3 B4 B5 C1	11	22	33
Proba obxectiva	A1 A19 B1 B2 B4 B5 C1 C8 C9	3	0	3
Atención personalizada		1	0	1
*Os datos que aparecen na táboa de planificación son de carácter orientativo, considerando a heteroxeneidade do alumnado				

Metodoloxías	
Metodoloxías	Descrición
Sesión maxistral	Clase teórica expuesta polo profesor. Será unha clase participativa, favorecendo o intercambio de opinións e o debate.
Portafolios do alumno	O alumno tenderá que completar/colorear as láminas anatómicas do cuaderno de Anatomía Humana ó longo do curso.
Traballos tutelados	Os alumnos terán que realizar un traballo en grupo (mínimo de 2 alumnos e máximo de 4) relacionado co contido da materia explicada en clase.
Presentación oral	Os alumnos deberán presentar e defender, de forma oral, o traballo realizado en grupo, ante os profesores da área e o resto de compañeiros.
Prácticas de laboratorio	Complementan os contidos das clases teóricas. Os alumnos traballan cos osos e os modelos anatómicos. Coas maquetas adquirese unha visión tridimensional do explicado na clase e facilita o estudo e mellora da capacidade de relación.
Proba obxectiva	Proba obxectiva.- Inclúe 1.- EXAMEN ESCRITO: - 10-20 preguntas cortas que requiren resposta breve, en xeral dunha extensión no mais de media páxina. - un test que consta de no mais de 20 preguntas de resposta única, con catro opcións. - Láminas anatómicas para completar e identificar elementos anatómicos. - Resolución dun caso clínico. 2.- PROBA ORAL. - Esta proba estará dirixida só a alumnos con discapacidades que presenten algunha dificultade para a realización de exames escritos. Consistirá en preguntas curtas que o alumno debe responder de forma oral.

Atención personalizada	
Metodoloxías	Descrición
Prácticas de laboratorio Traballos tutelados	A atención personalizada serve para o control da aprendizaxe de forma individual. A través das tutorías, presencial ou virtual, o profesor aborda a resolución de dúbidas e a orientación do estudo, así como o seguimento e a supervisión dos traballos. As prácticas no laboratorio con grupos pequenos tamén facilita a explicación de dúbidas, que o alumno poida ter, de forma máis individual.

Avaliación

Metodoloxías	Competencias	Descrición	Cualificación
Portafolios do alumno	A1 A19 B1 B2 B3 B4 B5 C1 C8 C9	O alumno deberá completar as laminas do cuaderno de Anatomía Humana. O profesor revisará, nas practicas de Anatomía, o cuaderno do alumno, valorando o seu traballo.	5
Prácticas de laboratorio	A1 A19 B1 B2 B3 B4 B5 C1	Se valorará a actitude, a capacidade para o aprendizaxe e para a resolución de problemas expostos polo profesor.	5
Proba obxectiva	A1 A19 B1 B2 B4 B5 C1 C8 C9	Realización da proba escrita ou oral	80
Traballos tutelados	A1 A19 B1 B2 B3 B4 B5 C1 C8 C9	Realización dun traballo en grupo (mínimo 2 alumnos, máximo 4) dun tema relacionado co contido do temario.	5
Presentación oral	A1 A19 B1 B2 B3 B4 B5 C1 C8 C9	Exposición oral e defensa do traballo ante os profesores da área e resto de compañeiros. Os alumnos terán que responder ante calquera dúbida do profesor ou dos compañeiros sobre o tema exposto.	5

Observacións avaliación

Os créditos da materia Anatomía Humana I e Histoloxía, de 6 ECTS, se distribúen:

- Aparato locomotor de cabeza, colo e tronco: 4 ECTS
- Neuroanatomía: 2 ECTS.

No caso de que a materia sea impartida por máis dun docente, a nota final da proba obxectiva será a media das dúas partes.

Para superar a asignatura, cada unha das partes deberá ter unha calificación igual o maior de 3,5 sobre 10.

No caso de que unha das partes non alcance a calificación de 3,5 sobre 10, o alumno non superará a asignatura ao considerar que non chegou ao 35% de coñecemento.

As porcentaxes asignadas a cada proba pode sufrir pequenas modificacións dun curso a outro con respecto á memoria verificada en función das necesidades da materia; con todo non terá un valor menor ao 80% e a avaliación continuada, traballos tutelados e portafolio non superará o 20% Os

créditos

da materia Anatomía Humana I e Histoloxía, de 6 ECTS, distribúense tal

como segue: - Aparato locomotor de cabeza, colo e tronco: 4 ECTS -

Neuroanatomía: 2 ECTS.

en caso de que a materia sexa impartida por máis de 1 docente, a nota final será a media entre as notas acadadas en cada parte avaliada.

En caso de ter una nota media final con 5 ou máis de 5, e una parte suspensa, ésta, deberá alcanzar un mínimo de 3,5 puntos sobre 10 (35 % de coñecemento).

No caso de que unha das partes, ou as dúas teñan unha nota superior o 3,5, pero sen chegar ao 5, o alumno terá que repetila, sempre que a nota global non chegue a 5.

Fontes de información

Bibliografía básica

- THIBODEAU-PATTON (2008). Estructura y Funcion del Cuerpo Humano. Barcelona. Ed. Elsevier
- GRAY (2015). Anatomía para Estudiantes. Madrid. Ed. Elsevier
- SOBOTTA (2018). Texto de Anatomía. Barcelona Ed. Elsevier
- SOBOTTA (2012). Atlas de Anatomía Humana. Barcelona. Ed. Elsevier
- PROMETHEUS (2014). Texto y Atlas de Anatomía. Anatomía General y Aparato Locomotor; Vol.1.. Barcelona Ed. Elsevier
- PROMETHEUS (2014). Texto y Atlas de Anatomía. Organos Internos; Barcelona. Ed. Elsevier
- PROMETHEUS (2014). Texto y Atlas de Anatomía. Cabeza, Cuello y Neuroanatomía; Vol 3. Barcelona. Ed. Elsevier
- F. NETTER. (2015). Atlas de Anatomía Humana. Barcelona. Ed. Elsevier

Bibliografía complementaria

Recomendacións

Materias que se recomenda ter cursado previamente

Materias que se recomenda cursar simultaneamente

Materias que continúan o temario

ANATOMÍA II/651G01002

Observacións

Para axudar a conseguir unha contorna inmediata sustentable e cumprir cos obxectivos estratéxicos do Plan Green Campus da Facultade de Fisioterapia, os traballos documentais que se realicen nesta materia poderanse solicitar tanto en formato papel como virtual ou soporte informático. De realizarse en papel, seguiranse na medida do posible as seguintes recomendacións xerais:- Non se utilizarán plásticos.- Realizaranse impresións a dobre cara.- Empregarase papel reciclado.- Evitarase a realización de borradores.

(*)A Guía docente é o documento onde se visualiza a proposta académica da UDC. Este documento é público e non se pode modificar, salvo casos excepcionais baixo a revisión do órgano competente dacordo coa normativa vixente que establece o proceso de elaboración de guías